

De geest uit de fles

Toekomstgerichte quickscan WestFrisland

Agnes van den Andel
Niek Fransen

De geest uit de fles

Toekomstgerichte quickscan WestFrisland

Amsterdam, 14 maart 2012

Agnes van den Andel
Niek Fransen

Met medewerking van:
Bram van Dijk

Inhoudsopgave

1	Inleiding en toelichting onderzoek	3
1.1	Aanpak van deze evaluatie	3
2	Korte terugblik op het project	4
2.1	Ontstaan en opzet van het project WestFriesland	4
2.2	Resultaten van het project	4
3	Beleving van de respondenten	5
3.1	Algemeen	5
3.2	Positieve aspecten van het project volgens de geïnterviewden	5
3.3	Minder positieve aspecten van het project volgens geïnterviewden	7
4	Oordeel van de onderzoekers	8
4.1	Positieve aspecten van het project	8
4.2	Minder positieve aspecten van het project	10
5	Aanbevelingen	11
	Bijlagen	
Bijlage 1	Respondenten	14

1 Inleiding en toelichting onderzoek

In de zomer van 2007 werd door een aantal West-Friese gemeenten een zorgwekkend alcoholgebruik onder jongeren vastgesteld.

De gemeenten lieten het niet bij het uitspreken van die zorgen en hebben de handen ineengeslagen om te zorgen voor een matiging van het alcoholgebruik onder jongeren en om daarmee ook het geweld en de overlast als gevolg van het drankgebruik terug te dringen.

Samen met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) hebben in november 2007 de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Andijk, Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec, Schagen en Wervershoof een samenwerkingsovereenkomst gesloten en is het project WestFrisland gestart. Nadien is voortzetting van de aanpak nog tweemaal in een overeenkomst met bewindslieden vastgelegd: op 20 juni 2009 en op 16 maart 2011.

Nu, in 2011, wil de stuurgroep van WestFrisland terugblikken op het project. Tussentijds is gemeten op het behalen van de doelstellingen. Een meer procesmatige evaluatie is ook gewenst. De samenwerking was, zeker vier jaar geleden, uniek in vorm en aanpak. Het is dan ook belangrijk voor betrokkenen maar ook een voorbeeld voor andere projecten in Nederland om de geleerde lessen te benoemen en mee te nemen naar de toekomst. Voor u ligt het resultaat van de evaluatie van WestFrisland.

1.1 Aanpak van deze evaluatie

De evaluatie richtte zich op de uitvoering van het gehele project. Wat is bereikt, hoe is de samenwerking verlopen, wat werkte en wat werkte minder in die uitvoering?

Het doel is: wat kunnen we leren van de afgelopen jaren en op welke manier kunnen de West-Friese gemeenten een vervolg geven aan WestFrisland?

Twee onderzoekers hebben, na het bestuderen van documenten in West-Friesland, twintig betrokkenen vanuit alle disciplines met een semigestructureerde vragenlijst geïnterviewd over het project (zie de bijlage).

De meningen van de betrokkenen over onder andere werkwijze, organisatie en samenwerking zijn verzameld. De respondenten is ook gevraagd hoe WestFrisland een vervolg kan krijgen in de toekomst. Deze meningen zijn meegewogen in de aanbevelingen in het laatste hoofdstuk van dit rapport.

2 Korte terugblik op het project

2.1 Ontstaan en opzet van het project WestFrisland

Het project is opgezet vanuit een sterk bestuurlijke motivatie karakter. Burgemeesters, de GGZ en de GGD maakten zich ernstig zorgen om het aantal suïcides onder jongeren, het aantal jongeren dat kampt met depressiviteit, het alcoholgebruik en het drugsgebruik. Met als werknaam WestFrisse Jeugd zijn op het terrein van preventie de eerste stappen gezet. Het convenant met de minister leidde tot het project WestFrisland waar ook de andere pijlers regelgeving & handhaving en communicatie aan zijn toegevoegd. De essentie van het project WestFrisland is de integrale aanpak van preventie enerzijds en regelgeving en handhaving anderzijds. Of zoals in het projectplan staat: het ene doen en het andere niet laten. Het project is dus gestart vanuit een sterke betrokkenheid van burgemeesters en vanuit signalen van artsen en GGD en GGZ; samen hebben zij de basis gelegd voor het project.

In de overeenkomst met de minister zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- De startleeftijd van beginnende alcoholdrinkers is niet lager dan bij aanvang van het project.
- Er drinken 5% minder jongeren tussen de 16 en 23 jaar alcohol.
- In die groep wordt 5% minder alcohol gedronken.
- Er is 5% minder overlast door jongeren.

En werden drie werkgroepen samengesteld:

- Preventie, hulpverlening en bewustwording
- Regelgeving en handhaving
- Communicatie

Zij zijn aan de slag gegaan met de doelstellingen. De activiteiten en interventies van die werkgroepen zijn beschreven in het projectplan en interventieboek. De resultaten werden periodiek gemeten en geëvalueerd.

2.2 Resultaten van het project

Doelen programma	Resultaten effectmeting I&O
Startleeftijd van beginnende alcoholdrinkers daalt niet verder	Startleeftijd stijgt: minder jongeren tussen de 10-15 jaar die drinken en op een latere leeftijd; minder voor hun 13 ^e .
5% minder jongeren tussen de 10-23 jaar drinken alcohol	Aandeel jongeren dat drinkt daalt met 3%. (van 59 naar 56%). Volledig veroorzaakt door afname bij de groep 10-15 jaar (2006; 25%, 2009; 17% drinkers). Percentage 16-23 jaar is stabiel
Jongeren die drinken, drinken 5% minder	Overmatig alcoholgebruik neemt met 5 % af (binge drinken)
Overlast door jongeren daalt met 5%	Overlast neemt af (blijkt onder meer uit afname uitgaansgerelateerd geweld, verdachten, delicten)
Overig	Denken over alcohol gebruik is veranderd; meer ouders keuren gebruik af, meer steun voor een strenge aanpak, stijgend percentage jongeren dat eigen consumptie wil gaan verminderen

3 Beleving van de respondenten

3.1 Algemeen

Wij constateerden bij alle betrokkenen een enorme motivatie en enthousiasme voor WestFriesland. Een factor die niet onderschat moet worden in het welslagen van een project.

Bijna alle betrokkenen zijn positief over de behaalde resultaten. Zij realiseren zich dat dit een opgave is waar een lange adem voor nodig is en in dat licht vinden zij de resultaten erg hoopgevend. De resultaten komen dan ook grotendeels overeen met de realisatie van de doelen van het project. De betrokkenen zijn trots op de afname van het aantal jongeren onder de 16 dat drinkt, op de stappen die zijn gezet met de paracommercie (sportverenigingen) en het grote bereik op scholen. De saamhorigheid, de samenwerking, het bewustzijn, en de betrokkenheid van de personen en organisaties die een rol hebben (gehad) in het project worden een belangrijk resultaat van het project genoemd. Tenslotte zijn zij trots dat organisaties grenzen hebben verlegd om de doelen te realiseren.

De volgende activiteiten zijn het meest genoemd als succesvol:

- alcohol nee-contract;
- preventie activiteiten op scholen zoals Alcohol ander verhaal;
- campagne op en rond de kermissen;
- (keukentafel) gesprekken;
- cursus leren signaleren;
- betere regie op vergunningen en afspraken horeca;
- veel media aandacht voor de problematiek;
- ouderavonden (onderwijs);
- ouderbulletins (onderwijs).

De volgende paragraaf beschrijft de positieve aspecten van het project - inhoudelijk en procesmatig - opgetekend naar aanleiding van de interviews.

3.2 Positieve aspecten van het project volgens de geïnterviewden

De behaalde resultaten

Ondanks de taaiheid van het onderwerp (alcoholmatiging vergt een collectieve culturomslag) zijn de betrokkenen tevreden over de resultaten die zijn geboekt. Vaak wordt de stijging van de startleeftijd als eerste genoemd. De resultaten zijn volgens sommigen nu nog beperkt (gemiddeld een half glas minder drankgebruik, tegelijk is dat procentueel wel veel; 10%), maar als de lijn kan worden voortgezet wordt enorme winst geboekt.

Het succes spitst zich toe op de groep tot 16 jaar, dat is om trots op te zijn en maakt ook inzichtelijk dat de meest beïnvloedbare groep vooral door de ouders beïnvloed kunnen worden en vice versa. Alcoholpreventie is bij oudere jongeren moeilijker en voor deze groep dient meer op matiging ingezet te worden.

De samenwerking

Betrokkenen noemen veel redenen om trots te zijn op de samenwerking:

- Het project was bij aanvang wat betreft inrichting en samenwerking uniek in Nederland als alcoholcampagne en in West-Friesland als regionaal samenwerkingsverband.
- De regionale samenwerking: gemeenten en grote partijen zijn in staat geweest om op een moeilijk onderwerp succesvol samen te werken.
- Samenwerking van veel en veelsoortige partijen.
- Samenwerking tussen scholen, GGZ en Brijder ten behoeve van signalering.

Draagvlak

Er was (en is) veel draagvlak voor het project. Er is veel publiciteit gegenereerd en door de trekkersrol van de burgemeesters werd het belang nog eens extra benadrukt. Dit heeft volgens de betrokkenen een goede invloed gehad op de bewustwording bij ouders. Ouders voelden zich gesteund door de maatschappelijke organen bij het verbieden van alcoholgebruik aan jongeren onder de 16 jaar.

In alle domeinen (veiligheid, gezondheid en zorg) is iedereen zeer gemotiveerd en betrokken.

De publiciteit

Het project heeft veel media-aandacht gekregen, gewild en ongewild. Onderwerpen als de urgentie van de problematiek (veel alcoholgebruik in West-Friesland behoort tot de categorie misbruik) en de toegangstijden voor de horeca waren geen eenvoudig communiceerbare boodschappen. Toch is het gelukt de boodschap over te brengen en heeft de publiciteit aanzienlijk bijgedragen aan de resultaten.

Aansluiting van medici en wetenschap

De boodschap dat alcohol zeer ongezond is werd uitgedragen door gezaghebbende personen. Zo konden vanuit wetenschappelijk onderzoek de ernst en de negatieve consequenties van op jonge leeftijd starten met drinken op een overtuigende wijze aan een breed publiek in de regio worden overgedragen.

Gesprekken

Er zijn veel, en naar aard en omvang uiteenlopende, gesprekken gevoerd met de doelgroep: jongeren en ouders. Over en weer heeft dat bij de gesprekspartners tot meer en dieper inzicht in en betrokkenheid bij de problematiek geleid.

De GGZ heeft diverse zogenoemde keukentafelgesprekken gevoerd met vriendengroepen die met zelfdoding of trauma werden geconfronteerd. Doel van deze gesprekken was het versterken van de onderlinge communicatie ('het zijn geen praters') en verminderen van psychische klachten.

Leren signaleren

Inmiddels zijn 1.100 professionals en vrijwilligers getraind op het leren signaleren van de eerste signalen van problematisch gedrag en middelengebruik onder jongeren. Vooral scholen hebben enthousiast geparticipeerd in het project en de trainingen 'leren signaleren'. Diverse scholen organiseerden themaweken over psychische problemen, alcohol en drugs.

Presentatie groep 8 over alcohol aan ouders

Dit wordt door veel betrokkenen genoemd als succesvol. Leerlingen van groep 8 geven een voordracht aan ouders over alcoholgebruik, als onderdeel van de op veel basisscholen toegepaste methode 'Alcohol Een Ander Verhaal'. Ouders zijn met name door deze voordrachten anders naar alcoholgebruik gaan kijken.

3.3 Minder positieve aspecten van het project volgens geïnterviewden

Discussie rondom de uiterste toegangstijd heeft het project teveel gedomineerd

Het project zette ook in op het verminderen van indrinken en terugdringen van overlast in het uitgaansleven. Een middel dat daarbij werd ingezet was de vervroeging van toegangstijden.

Meerdere respondenten geven aan dat de discussie rondom de uiterste toegangstijd voor de horeca ervoor heeft gezorgd dat andere activiteiten van het project minder in de publiciteit zijn gekomen en er teveel energie is gestoken - vooral op bestuurlijk niveau - in die discussie.

De vertegenwoordigers van de horeca geven aan dat de clash op de toegangstijden frustrerend was en onnodig, omdat de toegangstijden uiteindelijk naar 01.00 uur zijn gegaan; een voorstel dat de ondernemers eerder al als acceptabel communiceerden. De insteek van de gemeenten was 00:00 uur.

Het nalevingonderzoek met 15-jarige mysteryshoppers bracht de horeca naar eigen beleving nog meer in het nauw. De uitkomsten lieten zien dat alcohol werd geschonken aan minderjarigen. De plekken waar dit gebeurde werden echter niet bekend gemaakt, waardoor de horeca als geheel hierop werd aangesproken.

Gebrek aan samenhang tussen werkgroepen

De werkgroepen opereerden te onafhankelijk van elkaar. Er was te weinig samenhang in de acties en de werkgroepen hadden elkaars perspectief beter kunnen benutten. Er werd te weinig teruggekoppeld. Deels komt dit doordat bij de werkgroep handhaving en vergunningen nog veel moest gebeuren terwijl de preventiewerkgroep al een tijdje bezig was. Doordat het project bestuurlijk werd getrokken voelden ambtenaren zich inhoudelijk te weinig betrokken en kon de integraliteit niet goed bewaakt worden. Inmiddels is er een betere afstemming maar dat komt eigenlijk pas op gang. Ook de aandacht die naar de horeca is gegaan heeft ervoor gezorgd dat er minder aandacht was voor de werkgroepen.

Drugs- en/of alcoholpreventie

De respondenten verschillen van mening of drugs wel of niet meer op de voorgrond hadden moeten komen. Als redenen om sterker in te zetten op alcoholpreventie noemt men:

- Drugs heeft snel de media-aandacht en alcohol is qua bewustwording veel hardnekkiger.
- Teveel aandacht voor drugs duwt alcohol naar de achtergrond.

Voorstanders voor extra aandacht aan drugs gaven als argument dat er samenhang is in de problematiek en dat juist een combinatie van middelen zorgt voor een destructief gedrag van de jeugd en voor overlast.

4 Oordeel van de onderzoekers

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van factoren die volgens de onderzoekers van cruciaal belang zijn geweest en in de afgelopen vier jaar een belangrijke rol hebben gespeeld in positieve, maar soms ook in negatieve zin.

4.1 Positieve aspecten van het project

Behaalde resultaten

De doelstellingen zijn nauwlettend gemonitord en de resultaten zijn (gestructureerd) in beeld gebracht. Een sterk onderdeel van dit project. De metingen hebben bijgedragen aan het draagvlak. Ondanks de taaie veranderopgave was voor de betrokkenen zichtbaar dat er goede resultaten werden geboekt.

Sterke motivatie van betrokkenen

De positieve waardering van het project door betrokkenen komt met name door de zichtbare en enorme inzet van bestuurders, werkgroepen en uitvoerders van activiteiten. Het probleem werd onderkend, partijen waren zich ervan bewust dat zij elkaar nodig hadden en een bijdrage konden leveren: het gevoel van **urgentie** werd breed gedragen en iedereen heeft meer gedaan dan gevraagd werd.

De sleutel van het succes zat dus niet zozeer in een structuur of vaste werkwijze maar bestond uit de *intrinsieke motivatie om iets te veranderen en dat te doen wat nodig is*, ongeacht kaders of beperkingen. Op ieder niveau zijn mensen geweest die 'niet bang waren'. Zij durfden hun hoofd boven het maaiveld uit te steken en ervoor te gaan. Vervolgens werd dit versterkt; de top van de organisaties stond achter de insteek om de problemen aan te pakken.

Betrokkenheid van de wetenschap

Het thema was goed en wetenschappelijk onderbouwd. Mensen zagen steeds meer de bewijzen van de schade van alcoholgebruik bij jongeren, wat van invloed was op de bewustwording bij jongeren en bij ouders zelf. Zo was professor Ad Kerkhof, een expert op het gebied van suïcide, betrokken en heeft kinderarts Arjen Verboom veel werk verzet door voorlichting en door de publiciteit rondom de alcoholpoli.

Publiciteit

De media pakten het thema groots op en daarmee werd de urgentie aangescherpt; alcoholpreventie was de 'talk of the town'. Door een omslag in het denken namen burgers ook verantwoordelijkheid. Dit gaf weer ruimte aan de doeners die durfden. Het *opportunisme*; er direct op af, gesprekken aangaan en maar zien wat er gebeurt. Voor de GGZ was dit baanbrekend.

De gunfactor

Niet onbelangrijk gedurende het project was de gunfactor. Betrokken partijen gunden het elkaar om profijt te trekken van hun inzet in het project.

Bestuurlijke betrokkenheid

Dat het bestuur nadrukkelijk de regie nam, was een belangrijke factor voor draagvlak voor het project. Het lost veel samenwerkingsproblemen op, en maatschappelijke partijen zijn eerder geneigd om mee te doen. Burgemeesters hebben daardoor meer speelruimte om beslissingen te nemen. Het onderliggende convenant versterkte de regierol.

Het bestuurlijke karakter maakte echter ook dat pas met de komst van een extern projectleider het project verder werd geoperationaliseerd. Uit de interviews blijkt dat het project feitelijk op gang kwam in 2008, vooral omdat de uitvoering van het convenant en de financiering daarvan werden geconcretiseerd met een plan van aanpak waarover besluitvorming in de gemeenteraden heeft plaatsgevonden.

Op een aantal punten bevatte het plan van aanpak keuzes die politiek gevoelig lagen. Dat gold vooral de toegangstijden voor de horeca. De realisatie werd een persoonlijke missie voor de lokale politici en burgemeesters. Achteraf bezien heeft het dossier 'toegangstijden' te veel tijd gevergd en aandacht weggenomen van andere activiteiten.

Regionale samenwerking GGD en GGZ

GGD en GGZ zijn samen opgetrokken en hebben meer lokaal gezicht gekregen. Het ziekenhuis is met de alcoholpoli ook meer de samenleving in getrokken.

De samenwerking met ketenpartners van de GGD en de GGZ heeft ervoor gezorgd dat jongeren niet meer snel 'erdoorheen' glippen. De jongeren die problemen hebben, zijn veel meer in het vizier. Bovendien weten de partijen veel beter wie wat doet en waar men elkaar op kan aanspreken. Elkaar kunnen vinden komt nu pas goed op gang en het is dan ook belangrijk dat het project doorgaat, aldus een aantal betrokkenen uit de 'witte' hoek.

Regionale samenwerking gemeenten West-Friesland

De wijze waarop de betrokken gemeenten met elkaar hebben samengewerkt is uniek. Ondanks het grote aantal gemeenten, met bijbehorende colleges, raden en ambtenaren, is het de gemeenten toch gelukt om er een vlot en concreet project van te maken.

De aanvankelijke samenwerking met Schagen was een minder goede zet. Het heeft de discussie over de sluitingstijden negatief beïnvloed. Schagen ging niet mee in de vervroeging van de uiterste toegangstijd voor de horeca.

Regierol gemeenten

Het plan van aanpak is belangrijk geweest gedurende het hele project. Daarin stonden duidelijk de focus, de structuur en de werkwijze beschreven. De regierol van de gemeenten is goed opgepakt, niet in de laatste plaats doordat burgemeesters en portefeuillehouders in de stuurgroep zich persoonlijk inzetten voor het project. Commitment tussen de gemeenten was groot en er kon daarom goed invulling gegeven worden aan de regierol. Voor het vervolg dient goed gekeken te worden naar de betrokkenheid van de ambtelijke organisatie.

4.2 Minder positieve aspecten van het project

De strijd met de horeca

Het project werd ongeveer een half jaar gedomineerd door de strijd over de toegangstijden en door controles op de naleving van de Drank- en horecawet. Het doel van de bestuurders was horecaondernemers meer hun verantwoordelijkheid in de aanpak van de problematiek te laten nemen. Een terecht streven, maar de ingezette middelen leidde tot grote weerstand bij de horeca ondernemers.

Naar onze mening had met een minder confronterende aanpak meer bereikt kunnen worden. Wij realiseren ons dat de horeca geen 'natuurlijke' partner is in de bestrijding van alcoholgebruik en dat zij moeilijk in beweging zijn te krijgen.

De betrokkenheid van de horeca kan worden versterkt als deze ook is gericht op onderdelen waar zij zelf mogelijkheden zien; geen alcohol onder de 16, niet schenken bij overmatig gebruik en deurbelid bij overmatig gebruik. Zo is er een project van het Trimbos instituut waarbij horecapersoneel getraind wordt om overmatig alcoholgebruik onder jongeren te beperken.

Betrokkenheid maatschappelijke organisaties

De sportverenigingen - paracommercie - zijn in vroeg stadium betrokken op lokaal niveau. Het heeft echter niet geleid tot grote betrokkenheid van alle verenigingen in alle gemeenten. Het vervolg in klankbordbijeenkomsten werd ervaren als 'ambtelijk'. Ook gaf een aantal verenigingen aan dat zij geen problemen had met alcoholmisbruik. Met de verenigingen die wel betrokken bleven, zijn afspraken gemaakt en is een convenant afgesloten. De inzet richting de verenigingen is vooral geweest op het terrein van orde en handhaving en minder op het terrein van preventie en voorlichting. De gemeenten hadden op het terrein van orde en handhaving echter weinig middelen.

De betrokkenheid van de paracommercie kan veel beter worden benut als ook meer gericht wordt ingezet op de verenigingen als vindplek voor de doelgroep; preventie en voorlichting.

Samenhang

De samenhang tussen de werkgroepen had sterker gekund. De beide werkgroepen hadden elkaar meer kunnen versterken tijdens de uitvoering van het projectplan. Het samenvoegen van de werkgroep, of werken met linking pins, kan uitkomst bieden.

5 Aanbevelingen

Bij *alle* geïnterviewden constateerden wij de angst dat het project misschien wat inzakkt nu de 'shine' eraf is. Respondenten hamerden erop dat het aanpakken van het probleem een kwestie van een lange adem is, dat de start meer werk is dan het voortzetten, dat het project zijn vruchten begint af te werpen, maar dat 'we er nog lang niet zijn'. Geen enkele respondent wil dat het inzakkt. Kortom: de passie en het vuur en het draagvlak zijn er nog steeds. Een goede uitgangspositie voor een doorstart.

Aanbeveling 1 Doorstart vooral op inhoud

Bij de doorstart van het project is preventie leidend en repressie aanvullend. Bewustwording van ouders en jongeren is succesvol, zeker op langere termijn. Repressie ondersteunt die bewustwording. Repressie, of instellen van regels, kan alleen als er bereidheid is om deze regels ook te handhaven. Regels dienen getoetst te worden op haalbaarheid alvorens deze in te voeren. Zijn ze proportioneel en welke gevoeligheden zijn er, en kunnen deze worden opgelost? Ook is het goed om preventie onder de aandacht te houden van supermarkten, slijterijen, sportclubs en scholen.

Aanbeveling 2 Organisatie & structuur

Extra inzet op preventie betekent een overdracht van de bestuurlijke trekkersrol naar vooral de wethouders met jeugd en gezondheid in de portefeuille. Burgemeesters kunnen wel een rol vervullen als ambassadeur van het project. Wij adviseren een overdrachtssituatie van een jaar te creëren. De stuurgroep blijft nog een jaar bestaan en de wethouders nemen vervolgens zitting in de stuurgroep. In de huidige stuurgroep is een grotere mix van wethouders en burgemeesters wenselijk. De frequentie van de bijeenkomsten van de stuurgroep kan omlaag, mits het onderwerp ook prominent op de agenda blijft van de ABZ-overleggen van burgemeesters en van de *madivo* overleggen van de wethouders. Voor de uitvoering van het project bevelen wij aan om de werkgroepen preventie en regelgeving kleiner te maken en vervolgens samen te voegen. Dat is goed mogelijk en nodig, omdat in een volgende fase activiteiten worden gecontinueerd en meer samenhang moet worden gecreëerd in de uitvoering.

Daarnaast adviseren wij om per gemeente een ambtelijke werkgroep in te stellen van gezondheid, zorg en veiligheid die het project vanuit de gemeente ondersteunt. De ambtelijke inbedding is op deze wijze steviger geregeld. Bij aanvang van het project was er een werkgroep communicatie. Aanbevolen wordt om een communicatieadviseur te koppelen aan de projectleider omdat communicatie draagvlak creëert, enthousiasmeert en het bewustzijn stimuleert. Een overkoepelend projectleider blijft van cruciaal belang voor het gehele project. De overkoepelend projectleider zorgt ervoor dat:

- politiek (op tijd) betrokken blijft;
- integraliteit gewaarborgd wordt;
- ambtelijke betrokkenheid en inbedding in regulier beleid geregeld wordt;
- er afstemming is met regionale (Kop Noord-Holland en Noord-Kennemerland) activiteiten en beleid.

Aanbeveling 3 *Regionaal (met Noord-Kennemerland en de kop van Noord-Holland) of subregionaal (West-Friesland)*

Een regionale samenwerking met Noord-Kennemerland en de kop van Noord-Holland, waar al een start mee is gemaakt, is op inhoudelijke hoofdlijnen zeker wenselijk. Hierbij kan West-Friesland een leidende rol innemen als good practice. Een vergaande opschaling van het project is minder wenselijk. West-Friesland moet blijven investeren in de eigen lokale aanpak. De kennis van de 'couleur locale' is essentieel voor het welslagen van het project. West-Friesland kan eigen accenten aanbrengen op inhoud die meer aansluiten bij de resultaten die al behaald zijn, en de gewenste focus voor de komende tijd.

Tot slot: suggesties van de respondenten

Tijdens de interviewronde deden de respondenten suggesties voor de toekomst. Sommige suggesties zijn zeker de moeite waard om mee te nemen in de doorstart van het project. Een aantal onderschrijven wij van harte:

Het betrekken van bedrijven

De schade aan de hersenen van jongeren door alcoholmisbruik heeft consequenties op lange termijn. Het is niet ondenkbaar dat bedrijven geïnteresseerd zijn vanuit deze optiek bij te dragen aan het project. Zij willen in de toekomst immers gezonde werknemers.

Herstellen van vertrouwen van de horeca heel lokaal regelen

De betrokkenheid van de horeca kan worden versterkt als deze ook is gericht op onderdelen waar zij zelf mogelijkheden zien; geen alcohol onder de 16, niet schenken bij overmatig gebruik en deurbeleid bij overmatig gebruik. Zo is er een project van het Trimbos instituut waarbij horecapersoneel getraind wordt op de aanpak om overmatig alcoholgebruik onder jongeren te beperken.

De gemeenten van West-Friesland kunnen op lokaal niveau het vertrouwen herstellen en intensief in gesprek gaan met de horeca over de mogelijkheden die zij nog meer zien.

Meet opnieuw het draagvlak

Een draagvlakmeting onder de bevolking markeert de doorstart zichtbaar. Bovendien kan goed ingeschat worden voor welke onderwerpen of accenten steun te verwachten valt.

Een speciaal programma voor VMBO

Meerdere geïnterviewden gaven aan dat op VMBO-scholen nog een wereld te winnen valt als het gaat om het terugdringen van het alcoholgebruik. Op deze scholen zitten veel kwetsbare jongeren en jongeren die soms ontvankelijker kunnen zijn voor alcoholmisbruik. Een regulier programma voor deze scholen is wellicht niet toereikend, en de werkgroep preventie kan zich buigen over de ontwikkeling van speciaal aanbod.

Bijlagen

Bijlage 1 Respondenten

Met dank aan de geïnterviewde medewerkers en bestuurders van:

- Gemeente Hoorn
- Gemeente Enkhuizen
- Gemeente Medemblik
- Stede Broec
- GGD
- GGZ
- Koninklijke Horeca Nederland
- Horeca ondernemers
- Politie
- Programmabureau Noord-Holland Noord
- Westfries gasthuis
- Voetbalvereniging Hoorn